

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Західноукраїнського національного університету,
доктору економічних наук, професору
Зварич Ірині Ярославівні

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора економічних наук, професора,
Булатової Олени Валеріївни на дисертаційну роботу
Гомотюка Андрія Олександровича на тему: «Інноваційні моделі
фінансування бізнесу у світовій економічній системі»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 29 – Міжнародні відносини
за спеціальністю 292 – міжнародні економічні відносини

Актуальність теми дисертаційної роботи. Сучасні цифрові трансформації – це своєрідна цивілізаційна зміна, яка вимагає від компаній постійної зміни статус-кво та перегляду сприйняття понять «стійкість» та «ризик», адже, по суті, робить безальтернативним впровадження цифрових інновацій на всіх етапах життєвого циклу. Майже всі економічні процеси прямо чи опосередковано залежать від тих чи інших цифрових технологій. У свою чергу цифрові технології привносять відкритий характер у процеси та результати цифрових інновацій, що проявляється в тому, як додавання нових модулів уможливорює зміни функцій цифрового продукту чи послуги з часом.

Цифрові трансформації безпосередньо пов'язані із інвестиціями в нові технології, розвитком нових бізнес-моделей для створення нової цінності з метою забезпечення більш ефективної конкуренції у цифровій економіці, що постійно змінюється. Іноді це означає відмову від усталених бізнес-процесів, на яких ґрунтувалися компанії, на користь впровадження нових практик, які не обов'язково гарантують успіху в майбутньому.

Вищезазначене підтверджує, що дисертаційна робота Гомотюка Андрія Олександровича виконана на актуальну тему, висвітлення якої є своєчасним та обґрунтовує новий підхід до вирішення наукової задачі, що виявляється у поглибленні теоретико-методологічного підґрунтя визначення сучасних інноваційних моделей фінансування бізнесу в світовій економічній системі та розробці науково-практичних рекомендацій щодо імплементації інноваційного фінансування підприємств в Україні.

Дисертаційну роботу виконано в рамках науково-дослідних тем «Національна концепція екобезпеки суспільства та інклюзія циркулярної економіки в умовах пандемії» (державний реєстраційний номер 0121U109485), в якій автором досліджено процеси трансформації фінансування бізнесу та вироблено підходи до використання цього досвіду в Україні; «Геоелектронічні та цивілізаційні виклики розвитку глобальної економіки» (державний реєстраційний номер 0121U1111077), у межах якої теоретично обґрунтовано інноваційні моделі фінансування бізнесу у світовій економічній системі.

Ступінь обґрунтованості та рівень достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Ознайомлення із змістом дисертаційної роботи дозволяє визначити теоретико-методологічні положення, практичні висновки і рекомендації, які характеризуються науковою новизною, сформульовані дисертантом самостійно і відображають її науковий внесок у розвиток сучасних економічних досліджень

Наукові положення та отримані результати, які викладені у дисертаційній роботі є достатньо аргументованими. Дисертаційна робота має логічну структурну побудову, її зміст розкриває тему наукового дослідження, характеризується послідовністю викладення матеріалу, аргументованістю та чіткістю висновків.

Поставлена мета відповідає темі дисертаційної роботи. Досягнення окресленої мети розкривається у комплексі завдань. Висновки є узагальненням досліджень та основою формулювання практичних рекомендацій. Матеріал дослідження викладено достатньо послідовно, завдяки чому ясно та легко простежується його логіка. Для вирішення поставлених завдань в дисертаційній роботі застосовувались наступні методи: діалектичний, кількісних та якісних порівнянь, прогнозування, регресійного аналізу, SWOT-аналіз тощо, що дало змогу отримати нові достовірні наукові знання, сформулювати обґрунтовані висновки і рекомендації.

Достовірність сформульованих у роботі положень наукової новизни та отриманих результатів підтверджується вивченням достатнього обсягу наукової літератури з проблем інноваційного інвестування, альтернативних фінансів, краудфандингу, Р2Р фінансування, регулювання міжнародних фінансових ринків тощо. Список використаних джерел налічує 164 найменування, більш частина яких – іноземні.

Інформаційною і фактологічною базою дослідження є монографічні дослідження та періодичні публікації вітчизняних і зарубіжних учених, дані й інформаційно-аналітичні матеріали ООН, ЮНКТАД, групи Світового банку, Організації економічного співробітництва та розвитку, Всесвітнього економічного форуму, дослідницьких центрів тощо. Важливим показником обґрунтованості теоретичних положень є наукова обробка, аналіз і моделювання масиву фактичного і статистичного матеріалу провідних світових фінансових установ та вітчизняної статистичної служби.

Наукова новизна положень і результатів, одержаних особисто здобувачем та поданих на захист. Основними науковими результатами, що характеризуються високим ступенем наукової новизни є:

1) одержані здобувачем вперше, зокрема: розроблено комплекс принципів створення сприятливого середовища та належної нормативної бази для інноваційного фінансування мікро-, малих та середніх підприємств (С.140-148) та практичні рекомендації для розвитку онлайн-платформ в Україні у період воєнного стану (С. 150-152);

2) запропоновані автором удосконалення, серед яких:

- науково-теоретичні підходи до визначення факторів розвитку інноваційних моделей фінансування бізнесу, до яких, на відміну від наявних, віднесено стан економіки, інновації, доступ до фінансування суб'єктів господарювання, швидкий розвиток цифровізації і цифрової економіки, зростання рівня фінансової грамотності населення та фінансової обізнаності підприємців і МСП, регуляторний вплив та конкуренція з установами традиційного фінансування (С. 26-29);

- теоретико-методичні підходи до комплексної характеристики впливу на обсяг здійснення інноваційного фінансування економічного розвитку країн, доступу до фінансування суб'єктів господарювання (фінансова інклюзія), інновацій та регуляторного впливу, що дозволило встановити: на рівень інноваційного фінансування найбільший вплив мають регуляторні свободи, розвиток інновацій, регулювання у сфері підприємницької діяльності. Водночас рівень економічного розвитку країни теж впливає на інноваційне фінансування, але в значно меншій мірі, а доступ до фінансування виявився малозначимим фактором (С. 116-124);

- теоретико-методичні підходи до вибору підприємством типу фінансування залежно від розміру організації, етапу її діяльності та необхідної суми, що стало підґрунтям для розробки моделі вибору фанрайзером типу фінансування (С. 38-43);

3) розробки, що в результаті досліджень автора дістали подальшого розвитку:

- трактування поняття «інноваційні моделі фінансування підприємств» як нетрадиційні механізми фінансування, що, базуючись на інноваційних підходах, надають фінансовий капітал малим і середнім підприємствам з джерел, відмінних від традиційних банків через посередництво онлайн-платформ (С. 15);

- науково-теоретичні підходи до дослідження конкуренції та співпраці між традиційними банківськими установами й онлайн-платформами, визначено роль банків у процесі здійснення різних форм інноваційного фінансування, зокрема, краудфандингу та моделі на основі позик (С. 29-31).

Значимість результатів дослідження для науки і практики, рекомендації щодо їх використання. Теоретичне і практичне значення одержаних результатів полягає у розробці комплексу принципів створення сприятливого середовища та належної нормативної бази для інноваційного фінансування мікро-, малих і середніх підприємств та наданні практичних рекомендацій для розвитку онлайн-платформ в Україні у період воєнного стану.

Результати дослідження, які мають прикладний характер, знайшли застосування в діяльності Департаменту економічного розвитку і торгівлі Тернопільської обласної військової адміністрації (довідка № 06-17/756 від 14.06.2023 р.); Управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради (довідка № 60/2 від 25.05.2023 р.); ТОВ «ТЕРКУРІЙ-2» (довідка

№78к від 05.12.2022 р.). Основні положення та результати дисертаційної роботи використано у навчальному процесі Західноукраїнського національного університету (довідка № 126-31/1726 від 16.08.2023 р.).

Особистий внесок здобувача. Основні положення дисертаційної роботи, висновки та практичні рекомендації оприлюднені автором і пройшли апробацію на міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях. Основні ідеї, положення та результати наукового дослідження відображені в наукових публікаціях автора. За темою дослідження дисертантом опубліковано 9 наукових праць загальним обсягом 4,9 д.а. (особисто автору належить 4,2 д.а.), зокрема: 5 статей у наукових періодичних виданнях (у тому числі 4 – у наукових фахових виданнях України, 1– індексована у наукометричній базі Scopus); 4 праці апробаційного характеру – у збірниках матеріалів доповідей на конференціях.

Автором дотримано усі нормативні вимоги щодо обсягів та кількості наукових публікацій, зарубіжних видань, а також щодо своєчасного оприлюднення основних положень та результатів дослідження. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, що отримані автором особисто.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Аналіз дисертації та наукових публікацій Гомотюка Андрія Олександровича, у яких висвітлені основні наукові результати, дає підстави зазначити, що автор дотримується принципів, норм академічної доброчесності. Дисертаційна робота містить посилання на джерела інформації у кожному випадку використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; відповідає нормам законодавства про авторське право і суміжні права; відображає прагнення надати достовірну інформацію про результати власної наукової діяльності, використані науково-методичні підходи і джерела інформації.

Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертаційної роботи. Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, слід зазначити, що мають місце деякі зауваження і побажання, а окремі висновки автора є дискусійними і потребують подальшого обґрунтування.

По-перше, у першому розділі роботи автор розкриває сутність інноваційних моделей фінансування та дає їх класифікацію, однак в подальшому фокусує свою увагу лише на декількох з них. Доцільно було б розширити дослідження інших видів інноваційного фінансування.

По-друге, характеризуючи діючі практики формування нормативно-правової бази для інноваційного фінансування бізнесу (п.1.3.), автор здебільшого зосереджує свою увагу на високорозвинених країнах, оминаючи інші типи соціально-економічних систем, порівняння яких додало більшої комплексності дослідження

По-третє, п.2.3. присвячено оцінці стану інноваційного фінансування в Україні, акцентуючи увагу на застосування краундфандингових платформ.

Враховуючи вкрай низький рівень інноваційного фінансування в національній економіці, доцільно було б провести критичний аналіз наявної екосистеми інноваційного фінансування в Україні, що посилює аргументацію практичних рекомендацій автора.

По-четверте, у п.3.3 автор пропонує запровадити тимчасові податкові пільги як для інвесторів, так і для платформ, що займаються інноваційним кредитуванням. У цьому контексті варто було б показати джерела компенсації зменшення бюджетних надходжень.

Зазначені зауваження та дискусійні положення не носять принципового характеру і не знижують високої якості та глибини дисертаційної роботи, її теоретичної та практичної значимості.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Гомотюка А.О. є завершеною, самостійно виконаною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати.

За рівнем та обсягом проведених наукових досліджень, їх актуальністю, науковою новизною, практичною цінністю, рівнем та кількістю публікацій дисертаційна робота Гомотюка Андрія Олександровича «Інноваційні моделі фінансування бізнесу у світовій економічній системі» відповідає спеціальності 292 – міжнародні економічні відносини та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022р. №44, а її автор – Гомотюк Андрій Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 29 – Міжнародні відносини за спеціальністю 292 – міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
перший проректор Маріупольського
державного університету

 Олена БУЛАТОВА

Особистий підпис
ф.е.н., професора, засвідчую
першою проректором
Начальник загального відділу

 Олена БУЛАТОВА